

J O V E N Í V O L A

Abril, 1957

JOVENÍVOLA ha tingut lletra al correu i l'hem rebuda com una gala esperada, amb alegria, agraïment i emoció. Tenim una satisfacció, més mesurada encara, en comprovar que estem junts, que vibrem junts i que sentim junts, i que les pàgines de JOVENÍVOLA reproduiran la confirmació espontània de la sedimentació del "nostre" ideari.

Moltes gràcies al Reverendíssim Pare Abat de Montserrat, per la lletra de salutació que tan amablement ens ha tramès i que estampem a continuació.

Em plau de recordar-vos, amics directors i cantaires de l'Orfeó Català, des de les mateixes pàgines de la vostra JOVENÍVOLA i recordar-vos una vegada més el meu interès per totes les vostres activitats.

Estic segur que la Mare de Déu troba un goig a fer-vos companyia en els vostres assaigs, com en tot el vostre treball germanívol i en els vostres esforços col·lectius de superació.

Que Ella us ensenyi a cantar bo i expansionant la joia de reconèixer les meravelles que Déu va fent en les vostres ànimes de cristians; i que els vostres cants, essent exaltació de les bel·leses de la naturalesa o lloança directa al Creador, a vosaltres i als qui us escoltin, us uneixin sempre més amb Aquell qui és font de tota bellesa.

AURELI M^a, Abat de Montserrat.

SANT JORDI

- Llegendes i tradicions -

Cada any, en arribar abril, ens és impossible de sostreure'ns a l'empremta que d'una manera forta i profunda hi deixa marcada la diada de Sant Jordi. Diada en la qual com diu Maragall, "hi ha olor de roses i amor de pàtria." Diada eminentment nostra, que junt amb l'olor de roses, ens desperta un xic més l'amor a la nostra terra. Indubtablement que els bons catalans, tots els dies de l'any estimem prou Catalunya; però, no hi ha cap dubte que el dia de Sant Jordi - festa gran - l'olor és més penetrant.

Trobar-nos en el mes d'abril i no recordar el sant cavaller, seria fer un greu mancament a la nostra terra, pel que representa i simbolitza; per tant, no és possible passar de llarg sens abans aturar-nos una estona a parlar del preclar màrtir de Capadòcia. M'ha semblat que potser seria interessant donar-vos a conèixer algunes de les llegendes que el poble ha creat a l'entorn d'aquest sant.

Ja sabem que la llegenda no és història, i, naturalment, té tan sols un interès anecdòtic, però també sabem el valor moral que representa per al poble. La llegenda és la història forjada pels il·letrats. Ells se l'arreglaven i la formaven segons les vicissituds del personatge o episodi que volien simbolitzar.

Del nostre sant, n'hi ha moltes i variades. Algunes conegudíssimes, altres no tant, però totes elles plenes de frescor i de la ingenuïtat del poble que les creà.

- - - - -

EL CAVALLER SANT JORDI, PATRÓ DE CATALUNYA. Conten que els alarbs havien envaït la nostra terra amb tanta fúria i salvatgeria, que la Ciutat de Barcelona quedà gairebé arrasada i en runes. El seu Comte, Borrell II, junt amb els seus nobles cavallers i gent d'armes, es refugiaren a la Ciutat de Manresa i allí decidiren de reprendre la campanya contra els moros. Demanaren ajut al Papa, per tal que els enviés altres cavallers cristians i així formar un gros exèrcit. L'ajuda rebuda fou molt escassa - recordi's que en aquella època el guerrèjar era ofici de cada dia, i tothom tenia prou feina a casa seva -; però, no obstant això les forces de Borrell II decidiren de començar la batalla.

Quan es disposaven a emprendre la brega, comparagué un jove alt i ben plantat, cobert de robes blanques, lluïnt damunt del seu pit una grossa creu vermella i una altra d'igual al seu escut. Així que la batalla començà, el cavall blanc que muntava l'ardit guerrer, va esdevenir com de foc i es llançà aferrissadament contra les rengleres dels moros, repartint furioses llançades que feien caure, a cada cop, dotzenes de moros, i fent fugir els altres, esmaperduts i ferits de mort a la seva sola vista. Aquell cavaller desconegut va causar tan fort estrall entre els musulmans, que aquests prompte es varen batre en retirada i feren fàcil l'arribada de les forces de Borrell II a la ciutat de Barcelona, perduda pocs dies abans.

Les hosts cristianes feren la seva entrada triomfal a la ciutat comtal pel portal del Mar, capitanejades pel cavaller desconegut. En arribar al mig de la plaça de Sant Jaume, el cavall de foc, esdevingué com de carn.

i alçant el cavaller la seva llança enlaire i vers el cel, féu amb ella tres vegades el senyal de la creu i desaparagué.

Tots els cavallers i gent d'armes que el seguien, cregueren tot seguit que es tractava de Sant Jordi. Els nostres cavallers i Catalunya tota el prengué per Patró i la seva creu passà a formar part de l'escut de Barcelona i de moltes altres ciutats i viles.

També hi ha una altra llegenda que explica l'origen del seu patronatge en un cas semblant ocorregut un segle després, a la batalla d'Alcaraz, l'any 1094, guanyada per Pere I rei d'Aragó. Després d'aquests dos esdeveniments llegendaris, Catalunya i els monarques d'aquell regne l'adoptaren per Patró.

El culte que se li tributa és un dels més antics de l'Església, car es té per cert que a les darreries del segle V Santa Clòtilde, esposa del rei Clodoveu, havia fet bastir altars a la seva memòria. Era venerat a les esglésies d'Orient i d'Occident, però entre nosaltres pot dir-se que la seva devoció arrela fonament gairebé a l'hora de formar-se Catalunya en temps de la Reconquesta, en les gestes de glòria de la qual, la tradició fa prendre una part molt activa a l'ardit sant cavaller.

Els Comtes-Reis del Casal de Barcelona l'honoraren no solament retent-li piadós culte, sinó instituint ordres de cavalleria sota la seva advocació. Pere I de Catalunya, pare del gran rei Jaume I, establí la de Sant Jordi d'Alfama; Pere III, el "Cerimoniós" la confirmà i obtingué del Papa, l'any 1373, l'aprovació apostòlica.

L'any 1456, per acord de les Corts de Catalunya reunides a Barcelona, va ésser declarada festa obligatòria al Principat, Comtats del Rosselló i Cerdanya "Com lo dia del Sant Dumenge", amb completa absència de tot treball. Aquesta disposició va ésser ratificada per concessió pontifícia. Així es troba consignat al "Dietari" de l'antic Concell barceloní de l'any 1667, que diu: "que lo dia de dit gloriós St. fos dia de festa en Catalunya per ço que dit gloriós St. és patró de dit Principat."

Aquesta llegenda ens dóna idea de l'antiguitat del patronatge de Sant Jordi a Catalunya, si bé, però, hem de fer la salvetat que primerament la devoció al Sant fou, podríem dir-ne, privilegi de la gent noble i cavalleresca, degut potser a les aparicions que se li atribueixen entre la gent d'armes, i en els moments culminants de les batalles.

No és fins més tard, i d'una manera especial en temps de la Renaixença, que la devoció a Sant Jordi arrela fonament en el cor del poble català.

Barcelona ha estat la ciutat que amb més esplendor ha celebrat la diada del nostre Patró. Deixant a part les funcions religioses celebrades sempre amb gran solemnitat a la seva capella del Palau de la Diputació, la fira de roses i altres actes li donen un caràcter i un to eminentment populars.

- - - - -

EL CAVALL DE SANT JORDI I L'ESPASA DEL DUC DE MONTCADA. Heus ací que a les guerres de les croades per alliberar la Terra Santa de mans dels infidels, una de les batalles més dures fou la conquesta de la ciutat d'Antioquia, en la qual els catalans prengueren una part molt activa.

Entre ells hi havia el duc de Montcada, i quan més forta era la batalla, li mataren el cavall i es trobà caigut per terra. Foll de ràbia llança el crit de guerra tradicional dels guerrers catalans: - Sant Jordi, firam, firam !!! I tot d'una veié al seu costat un cavaller jove, muntat en un fogós cavall blanc, cobert per una cuirassa d'argent, en mig de la qual destacava una gran creu vermella. El cavaller desconegut li lliurà el seu cavall. El duc, amb gran fúria s'abraonà contra les muralles de la ciutat assetjada, brandant enlaire la seva espasa i tot pensant: "Potser, mentre jo estic combatent en terra desconeguda, allà a la meva Pàtria els sarraïns campegen al seu gust aprofitant-se que la flor dels nostres guerrers n'està allunyada." I deixà caure l'espasa amb tanta força, que va fer un gros esboranc a la muralla, i per aquella es-cletxa va entrar a dins de la ciutat seguit d'una gran munió de guerrers, que ràpidament se n'apoderaren.

Gran fou la seva sorpresa en comprovar que tota la gent de la ciutat que se li agenollava als seus peus per agrair-li que els hagués alliberat de la morisma, no parlaven en un llenguatge estrany com hauria hagut d'ésser, sinó que parlaven tots la seva mateixa llengua, i aleshores va saber que la ciutat que havia conquerit no era pas Antioquia, sinó Alcoraç, en terres d'Oscà. Per més esforços que feia no ho arribava a comprendre.

El cavaller Sant Jordi, al qual va invocar, oí el seu prec, i li lliurà el seu cavall, i quan es dolia de combatre en un país llunyà, creient que potser feia més falta en el seu; d'una alenada el transportà de Terra Santa a Aragó, i l'espasa que aixecà davant les muralles d'Antioquia, la va deixar caure contra les d'Alcoraç, i per efecte del seu esforç les dues ciutats caigueren al mateix temps.

- - - - -

LA LLEGENDA DEL DRAC I LA DONZELLA. La ciutat de Cilena o Silena, capital de Pentàpolis, a la Lívia superior, tenia als afores un estany on vivia una mena de fera. Per alliberar-se de la seva ferotgia, l'atribolat poble es veia obligat a donar-li cada dia dues ovelles.

En acabar-se les ovelles, no hi hagué altre remei que recórrer a les persones, i posats d'acord el rei i el poble es convingué que s'efectuaria per sorteig. Ja podeu imaginar-vos el dolor dels pares en haver de donar llurs fills, i també el del rei quan tocà el torn a la seva filla. Foll d'ira es dirigí als seus súbdits i els digué: "Preneu tot l'or i la plata, i la meitat del meu regne, si voleu; però deixeu-me la filla." Els ciutadans furiosos li contestaren: "Oh, rei, aquesta ordre tu la vares establir; tots els nostres fills han mort, i ara en vols eximir la teva filla? Si no dones compliment al que has manat, calarem foc al palau amb tu a dins." El rei en sentir això, plorant els digué: "Concediu-me almenys vuit dies de treva per a poder plorar la meva filla." Li foren concedits, però en acabar el termini el poble tornà a presentar-se amotinats cridant: "Vols, tal vegada, que ens perdem tots per causa de la teva filla? Observa com ens infecta l'aire el drac amb el seu alè." El rei convençut que no hi havia remei per a salvar-la li féu vestir la indumentària reial. La princesa es llençà al seus peus i li demanà la benedicció; abraçats ambdós i amaratats de llàgrimes, va ésser conduïda a la fera.

(Segons tradició llegendària, aquest rei s'anomenava Sevio i la princesa, la seva filla, Margarida. Fins es suposa que se la pugui confondre amb la santa d'aquest nom.)

En això, escaigué de passar per allí Sant Jordi, i veient la donzella plorosa i desconsolada, li preguntà què li passava. Ella li respongué: "Oh, bon cavaller, fugiu d'ací de seguida, si no voleu morir amb mi." El Sant: "No tinguis pas por, donzella. Vols dir-me què esperes ací, amb aquesta multitud?" "Senyor, veig que sou coratjós, però no vulgueu exposar-vos a morir de mala mort. Fugiu de seguida." "No me n'aniré - digué - sense que abans no sàpiga el que et passa." Llavors la donzella li explicà la seva dissort i el terrible destí que l'esperava. Però Jordi li replicà coratjosament: "Filla meva, no tinguis por, jo et defensaré en nom de Jesucrist".

El drac va atansar-se, el cap dreçat i el coll estirat. Sant Jordi es resguardà amb el senyal de la creu, i afermant-se bé en els estreps, posà la llança de punta i empenyé el cavall devers el drac. El va ferir greument i el va deixar abatut i estès a terra. Es girà, després on era la donzella, i li diu: "Passa el teu cenyidor pel coll d'aquesta fera sense temença." Així ho va fer la jove princesa, i el drac la seguí com un gosset.

Mentre s'anaven apropant a la ciutat la gent fugia a la desbandada, espavordida, exclamant: "Dissortats de nosaltres, estem perduts, tots anem a morir." Els digué Sant Jordi: "Que ningú no s'esveri. Nostre Senyor m'ha enviat a vosaltres per alliberar-vos d'aquesta calamitat. Creieu solament en la doctrina de Jesucrist, rebeu el Sant Baptisme i jo us mataré el drac."

Davant del miracle, el rei i el poble varen demanar el Baptisme, i Sant Jordi, traient l'espasa, matà el monstre i el va llançar fora de la ciutat. Quatre parells de bous van caldre per arrossegar-lo fins a un camp proper.

Les persones que foren batejades en aquesta escaiença passaren de vint-i-dues mil. El rei va fer construir en honor de la Verge Maria i de Sant Jordi una magnífica església. Al peu de l'altar, raja una font d'aigua que guareix tota mena de malalties als qui en beuen. Van oferir al Sant tota mena d'honors i riqueses. No volgué acceptar res, i disposà que se'n fés donació als pobres. En canvi, donà al rei quatre consells: Tenir cura de l'Església de Déu, honrar els seus ministres, oir diligentment els misteris de la missa i tenir present sempre els socors dels pobres.

Aquesta és, potser, la llegenda més coneguda del Sant, i ha motivat la popularíssima veneració de la seva imatge matant el drac i alliberant la donzella. Innombrables són les reproduccions en escultures, pintures de retaules, vitralls, tapisseries, brodats, gravats, argenteria, etc. Una bella mostra n'és l'exquisit frontal gòtic de l'entrada del Palau de la Diputació, al carrer del Bisbe, obra de Pere Johan, i també la clau de volta del brollador del claustre de la Seu, on pel Corpus es fa ballar l'ou.

- - - - -

EL CAVALLER SANT JORDI I L'AJUT A LA CONQUESTA DE VALÈNCIA. El rei Jaume I i el seu exèrcit varen patir molta fam durant la conquesta de Mallorca. Encès per l'entusiasme, el rei va projectar la conquesta de València, però la idea de la fam va ésser com una ombra que enterbolia els plans i projectes del rei.

Un matí, trobant-se en el seu palau de Barcelona, se li aparagué el cavaller sant Jordi i li oferí una ampolla de vi, un pa i un vedellot i

li va dir que amb ells en tindria prou per a menjar i beure tot el seu exercit mentre durés la campanya de València. Animat per la solució miraculosa del conflicte, cridà tres cavallers de la seva confiança i lliurà a un l'ampolla del vi, a l'altre el pa i al tercer el vedellet, i tot seguit començaren la campanya.

Durant tota la guerra mai no va mancar als braus cavallers i gent d'armes, el vi, el pa i la carn, perquè la bóta, per més vi que se'n traguess sempre era plena igual, el pa per milers i milers de llesques que se'n tallessin, sempre era de la mateixa mida, i igualment el vedellet per més talls i palpissos que se'n fessin.

Els tres cavallers que varen fer de rebosters durant aquella campanya foren anomenats, respectivament, boteller, paner i vaquer, qualificatius que els foren adjudicats com a cognoms, i el rei per a premiar els seus bons serveis els autoritzà de posar a llurs escuts les ensenyes d'on havien pres el nom: una bóta, un pa i un vedell.

- - - - -

Moltes altres se'n podrien contar, però ja hem abusat massa de la vostra paciència. Llegendes, tradicions...que, algunes potser no són veritat, però que fa bonic pensar que ho podrien ésser....

JORDI SALVAT

- - - - -

EL TABOR DE CATALUNYA

=====

Tant en el Vell com en el Nou Testament Déu fa sentir la seva veu a través de les muntanyes, com per a fer més albirador el misteri i el missatge. La muntanya té un destí, és el símbol on afitoren els esguards dels homes, com un mur de defensa i d'ascensió alhora. Tot el saltiri respira la inquietud dels ulls cercant el valiment i la frescor dels cims, l'aigua verge de les neus, l'aire pur que dilata l'esperit.

El Crist, poc abans de la seva passió, resplandí amb tota la seva puixança en la muntanya del Tabor, transfiguració de l'Home Déu, amb la força de la seva missió en la terra i amb igualtat de divinitat amb el Pare, que el glorifica davant Moisès i Elies - Llei i Profetes - i dels tres apòstols escollits.

Així com els nostres llits pairals donaven antany relleu al capçal, ornant-lo d'emblemes cristians i familiars, com el cimborí corona el temple; semblantment podríem dir que Montserrat és el Tabor i el capçal de Catalunya, on dominen les armes de la Fe "que travessa muntanyes, emplena les valls i fa planer el camí de la vida", i d'on arrenca, secular, el destí de la nostra Pàtria. De fet, tota la nostra història ha estat engendrada a través de Montserrat, amb parteratge de triomf i de dolor. Parteratge amb dolor, i, doncs, amb més amor, perquè la perfecció de l'amor rau en la sofrença que és, a fi de comptes, - oh contrast ! - l'entranya de la vida. No podíem somniar més alt Tabor, ni millor capçal, ni més admirable Mare engendradora de les nostres generacions. És en el sentit i l'escalf de maternitat sobrenatural de Maria que es fa la nostra creixença. No hem nascut a l'atzar, sinó per a coses més altes, vers un destí d'eternitat, com simbolitza la nostra muntanya indestructible.

Déu ha parlat dels cims del nostre Sinai i ens ha agombolat amb el bleix de la seva pròpia Mare. Del Sinai davallà Moisès amb la Llei. La Verge Bruna és el nostre missatge, la taula de la llei de l'amor, l'alè del Fill que s'empelta a nosaltres, fills seus, a través de la sang de Maria.

Mirat de lluny i covat de boira, Montserrat apar un fantàstic vaixell que solca una mar invisible i misteriosa, com si portés enllà el bagatge del nostre destí; o a voltes, a ple migdia i ardent del sol, diríeu que us sobta com un esbarzer incandescent, com si la Veu ens digués: Descalça't que trepitges terra sagrada !

Montserrat és - repetim-ho - l'empelt de l'amor a través de la dolor, la pedra, el bronze, i la lluita, l'esforç de l'home com un llevat que fermenta la pasta de les nostres més íntimes cobejances; és el contrafort que manté, inclaudicables, les nostres posicions d'avantguarda de l'esperit, ara i ultra. No té, doncs, cap altre destí sobrenatural, per ventura nostra, estargit en la bandera de Catalunya. Tota altra ambició seria una farsa, no encaixaria en la nostra fesomia racial. Tot ha d'ésser, doncs, l'aglutinant del sentiment pairal, com un reflex del gran paisatge interior que valoritza la nostra esperança, com en una gota d'aigua s'hi filtra tota l'ardor del sol.

PERE RIBOT, Pvre.

L'ORFEÓ CATALÀ I EL MESTRE LLUÍS MILLET VISTOS PER UN NOI DEL CHOR
=====

(Acabament)

Durant aquells anys, es feren moltes sortides per pobles i ciutats de Catalunya; per a nosaltres cada una d'elles era una festa major. Erem l'allegria del chor; amb les barretines vermelles semblàvem roselles dins d'un camp, no de blat, sinó de gent que es posava entre nosaltres. Anàvem amb una formalitat d'homes grans, presumits i triomfants al final de cada concert, com si haguéssim estat nosaltres la causa de l'èxit.

Encara que jovenet, ja m'havia llegit tota la Història de Catalunya, d'Aulèstia, que tenia la biblioteca de l'Orfeó, i no és d'estranyar que m'interessés per les coses i successos de la nostra terra: A València, férem una visita a la casa on hi ha records del Rei En Jaume, i poguérem contemplar també, la Senyera del mateix Rei, guardada com relíquia a l'Ajuntament; sobretot tinc un gran record de l'anada a Poblet.

Allí la meva fantasia pujà al grau més alt.

No n'hi havia per menys. Primer, perquè aquell Monestir està carregat d'història i després, per la festa que s'hi celebrava. Tot m'emocionà molt. Si algú recorda el discurs que hi va pronunciar el Mestre Millet, comprendrà que el que dic no és exaltació meva, ja que, potser, és quan he sentit i vist el Mestre parlant més abrindat... Plovia a bots i barrals; l'església del Monestir era plena de gom a gom. El Mestre pronunciava el seu discurs damunt l'escalinata de l'altar major... Jo em trobava al seu costat..., i mentre ell discusejava, un colom blanc volava sobre l'altar i més encara..., cada vegada que en el seu parlament anomenava el Rei En Jaume, un llamp i un gran tro feia retrunyir l'espai... I no fou una sola vegada...almenys tres, que va succeir aquesta, diguem-ne coincidència.

Pel que acabo de contar, a l'Orfeo, no sols s'hi aprèn de cantar les cançons de la terra, sinó que, si el noi es un xic despert, hi aprèn quelcom més, o sia d'estimar la història, els monuments, i tot el que ens parli de l'ànima del nostre país. Així érem els nois d'aquells temps.

Parlem ara de les tres barbes que menaven la nau...: els Mestres Comella, Salvat i Pujol. Per a nosaltres eren unes excel·lents persones, deixant a part els cops de geni, provocats per les entremaliadures pròpies de la nostra edat, ja que, de vegades, pensàvem més en jugar que en cantar.

El mestre Salvat, primet, ulls menuts darrera uns ulleres amb montura d'or. Home pulcre i amabilíssim, que no recordo que ens hagués renyat mai, i si fou el seu intent de fer-ho alguna vegada, no ho semblava.

El Mestre Comella, de caràcter trempat, rodanxó, rostre simpàtic, pentinat a la "parisien" era amb qui teníem més contacte, perquè amb ell assajàvem cada migdia. L'admirava des que vaig cantar els seus "Rosari" i "Te Deum" amb la Capella de Sant Felip Neri.

Com que jo procedia de l'escolania d'un col·legi religiós, on cantàvem una música molt banal, en trobar-me cantant-ne una altra de caire seriós, vaig entendre deseguida la diferència que hi ha entre la bona música i l'ordinària que estava acostumat a sentir i cantar, i que en el meu temperament tingué més endavant acusada influència.

A uns quants de nosaltres, força experts, ens portava molt sovint a cantar a Santa Maria del Mar, on el seu pare (un vellet molt reganyós) n'era el mestre de capella. Moltes vegades cantàvem obres d'autors molt antics i sense partícules; ho fèiem directament d'uns quaderns en els quals hi havia les veus de soprano i contralt, una veu a la plana dreta i l'altra a l'esquerra, amb anotació doblada i les claus corresponents.

Parlem ara del Mestre Pujol. Aquest ja era una altra cosa... Qui no recorda aquell crit de...Nois!...cal·leu!...que ens feia posar les orelles dretes com els rucs al crit del carreter...?

El recordo atent a tot, amant de la disciplina i de l'ordre; no se li escapava cap detall... i quan menys t'ho pensaves ja el teníem damunt. Els nois li dèiem el "guri", nom que donàvem als municipals d'aquells temps. Al principi, la seva actuació com a auxiliar del Mestre Millet, no fou molt ben rebuda pels nombrosos choristes, degut que era molt meticulós en els assaigs. Amb ell no passava res per alt. Ho volia perfecte i per aquesta causa, pesava assajar amb ell; però la seva força de voluntat i el talent que demostrà amb el temps, van fer el miracle que esdevingués un dels més forts i imprescindibles puntals de l'Orfeo, guanyant-se l'admiració i l'estimació de tots els orfeonistes, xics i grans i fins els de fora del clos cantaire.

Tot el que tenia d'enèrgic, tenia d'amable, car, a pesar del volum de treball que pesava sobre d'ell, sempre tenia el minut precís per a poder atendre a qui li demanés consell o cosa que depengués de la seva incumbència. Particularment puc dir que fou un dels homes a qui he apreciat més, perquè l'admirava com a músic en totes les modalitats, tan com a compositor, conferenciant o musicòleg, i en el transcurs del temps de què us parlo, fins a fer-me home, les relacions personals s'havien fet molt amistoses.

I ara ja és hora que parlem del Mestre... del Mestre Millet.

Per als nois d'aquella època era un ídol. L'aurèola admirativa que arreu envoltava la seva persona, en nosaltres era alguna cosa més: era afecte.

Afecte com a cosa nostra, familiar. Ens ho deia tot: rucs, ximpls i més, però no hi havia manera de fer-nos enfadar. ¿Com podíem enfadar-nos si a la poca estona acabava la tempestat d'improperis amb una riallada de les seves, tan oberta, tan franca?... Prou feia cara "feroce", però nosaltres per dintre reïem.

El teníem tan mirat i remirat, que penso que no hi havia detall del seu rostre i persona, que no el tinguéssim clavat dins la retina.

Jo, almenys, com que per aquells temps el veia i tractava matí, tarda i nit, me'l sabia de memòria; tant, que si hagués tingut traces de pintor, segurament li hauria fet el retrat sense veure'l. Em feia feliç quan li festejava un xerriquet d'orxata del porronet que sempre tenia al peu de l'harmonium durant els assaigs.

Per a donar-vos una prova de com l'estimàvem i admiràvem, contaré un cas. Fou quan ens visità el compositor francès Saint-Saëns, del qual estrenà l'Orfeoó, crec que el seu formós "Ave Verum"; pel que vull contar la composició no fa falta. El cas és que en un assaig (ja en el local actual), de l'obra esmentada, el Mestre Millet va intentar fer al chor una observació. En sentir-ho el Mestre Saint-Saëns es va girar d'una revolada, i li digué unes paraules (naturalment, en francès); en to de reny, que feren emmudir el nostre Mestre Millet. Penso que tots els choristes rebérem el reny com una bufetada... On s'ha vist renyar el nostre Mestre? Des d'aquesta feta, el compositor francès no ha estat sant de la meva devoció.

De l'expressió amb el gest, tots recordem aquell cos bellugadís i aquells braços que es feien més llargs del que eren.

No parlem dels punys de la camisa que sempre sortien un pam de les mànigues del frac; com a nota còmica, contaré el que succeí en un concert popular al Teatre Condal del Paral·lel: en fer un moviment violent, se li trencaren o desferen els elàstics i li lliscaven per darrera el frac. Sort d'una cantaire del primer rengle (crec que la Pilar Roca) que, en adonar-se'n, els hi va estirar..., ja que si el públic se n'hagués apercebut s'hauria acabat la cançó.

Ja gran, he discutit moltes vegades amb persones que es permetien criticar aquest diguem-ne excés de moviments del Mestre Millet dirigint, però... aquestes persones el veien des del públic, i nosaltres el teníem davant. El que per a ells era gesticulació, per als cantaires representava expressió. El seu rostre era tan expressiu, que no calien pas paraules per indicar-te un accent, o bé créixer o apagar la veu, i fins per fer-te quasi plorar o alegrar-te. No era estrany que cantant "L'Emigrant" les llàgrimes estiguessin a punt de saltar. Quan volia alegrar-te, recordem "L'Ocellada", de Jannequin, amb els pius-pius i altres parlàries dels ocells expressats solament mirant-li els moviments del rostre. Quant volia ésser vibrant, recordem el gest seu en "El Cant de la Senyera", quan humil, en la "Pregària a la Verge del Remei", o bé tendre... "l'Infantó somriu... la Mareta plora..." de "Entre flors", del Mestre Nicolau.

El seu bigoti reflexava a voltes els graus d'emoció del seu sentir, car, havia notat, que quan estava en ple entusiasme, se li aixecava el llavi superior, posant-se-li els pels punxaguts, com si volguessin encomenar al chor la força que expandia la seva persona, i que feia fer a-

quells miracles de perfecció artística, que tothom ha fruit o bé cantant o escoltant.

Per aquesta causa, els qui estàvem sota la seva influència artística, els moviments que en altres semblaven exagerats, per a nosaltres era vida... ànima... sentiment.

Quan més un s'endinsa en els records d'aquells temps d'infantesa, crec que no s'acabaria mai el contar impressions joioses, ja que, per a mi, i segurament per tots els nois d'aquella fornada, van ésser els dies més feliços de la nostra vida. Dic això perquè en l'aspecte artístic ens sentíem sadollats pels èxits del nostre Orfeó, que el ser-ne cantaire era títol de gran categoria... i no dic res entre els nois d'altres chors o capelles...

En l'aspecte educatiu i cultural, l'Orfeó va ésser (i crec que deu continuar sent-ho), un mestre pràctic, perquè no en va es canta i s'aprèn d'interpretar bona música, que per un noi de temperament propici a l'art dels sons, és d'una eficàcia certa.

La música polifònica de Palestrina, Victoria, Lassus i altres, els nois d'aquell temps ens la sabíem de memòria, no sols la nostra partícula sinó la de les altres veus.

Per exemple: Per a la missa del "Papa Marcello" tot i sabent-la pe a pa com he dit, el Mestre Millet cada vegada que s'havia de cantar en alguna església, i encara que s'hagués executat pocs dies abans, posava assaig.

Per aquesta raó, no és d'estranyar que tota l'escola contrapuntística d'aquells autors, ens entrés al cervell per la vista i per les orelles. Jo almenys, sense saber un borrall de tècnica musical, ja que només sabia el solfeig, me les donava de compositor, i vinga embrutar pa-per pautat, fent misses, "Passios" o altres músiques; el cas és que d'aquell temps en guardo alguna que està força correcta... Oh !, l'esperit d'imitació...

FRANCESC FORNELLS

CATALUNYA, TERRA PRIVILEGIADA
=====

(Premi atorgat pel Jurat en el nostre Concurs d'articles.)

Tornant d'una excursió pel nord de la nostra estimada Catalunya, m'han vingut al pensament unes idees que no per repetides i sabudes llargament, deixen de causar gran admiració quan les considerem amb pausa.

I tot plegat em direu, que ni valia la pena de dir-vos-ho, perquè ho sabeu de sobres; però deixeu que em doni el gust d'escriure-ho una vegada més: I que n'és de bonica la nostra terra !

Us heu fixat amb quina varietat i complaença ha vessat el Creador les bel·leses a desdir, sobre aquest tros de terra nostra ? Tan petita com és i la Natura no ha deixat que hi manqués cap de les seves més belles facetes. No hi manca quasi bé res i el que hi ha, pot posar-se al costat de les coses millors del món.

Donem primer, si us plau, una mirada tot al llarg de la costa. No crec que a consciència, ningú gosi a dir que no hi troba allò més adient al seu gust particular; des de les llargues platges de curva suau, de sorres fines, daurades i brillants de mica, on el peu s'enfonsa deixant la petjada retallada i precisa arran d'aigua, fins a les abruptes roques de fons wagnerià, que amb tots els tons de gris i una pinzellada verda, ens parlen de les grans tempestats i ens fan sentir la roent dentallada del llamp sobre els escarpats, passant per les caletes amagades, de sorra granada, i vorejades de verdor, suspeses entre els dos blaus de cel i mar, i confoses de verd de pi i coloraina de roques de la Costa Brava, hi trobarem tota la varietat i bellesa insuperable que l'esperit més selecte pugui reclamar i ens deixa a nosaltres, senzills admiradors de la Natura, absorts davant de tanta magnificència.

De les planes que de tant en tant, les muntanyes deixen esplaïar-se entre elles, què en podem dir que no sigui tot una repetida i constant admiració? Sota el signe de la més exuberant vegetació, clapejada ça i lla de petits poblets de pessebre, la plana de la Cerdanya s'obre als ulls embadalits del viatger amb una alenada de frescor i un rumoreig d'aigua cristal·lina, emmarcada per altives muntanyes coronades de neu, que la guarden i la miren des de segles, sense cansar-se mai de la seva bellesa.

Una mica més ençà, la plana del Bergadà, immensa, oberta al sur, resseguida en totes direccions per corriollets que limiten uns quadros més o menys espaiosos de cultiu i per unes ratlles verdes formades pels arbres que segueixen sempre fidels, els corrents d'aigua de què s'alimenten i que donen una nota de frescor entre els ocres de la terra i la gran taca terrosa de Berga, eixamplant-se confiada als peus de la muntanya, des d'on la guarda la Mare de Déu de Queralt.

La tan cantada plana riallera de l'Empordà, la de Vic..., no acabaria mai si haguéssim de resseguir-les una a una; i encara voldria parlar de les muntanyes de Catalunya, de les quals no goso ni començar a dir-ne res, car la meva pobra ploma, no sap pas com posar-s'hi per transmetre al paper tot el que el cor sent en trobar-se enfront d'alguns d'aquests monuments incomparables o només pujar a uns quants cents metres sobre el nivell del mar.

El nostre Pirineu ha estat cantat meravellosament per molts escriptors i poetes nostres, així com també Montserrat, el Montseny i altres, i jo no en veig ara amb cor de seguir les seves petjades. M'he embrancat per un terreny superior a les meves forces i encara sóc a temps de recular.

Com que la meva intenció era fer-vos pensar en les bel·leses de casa nostra, ara us diré només: Voleu venir amb mi i pujar amb el pensament a una de les muntanyes que més coneguem, que més estimem? Sí? Som-hi doncs.

Costa de pujar-hi, el sol escalfa més del que voldríem, els pulmons sembla que protestin de l'esforç que els demanem, el pols ens bat amb força, però ja veiem el cim ja falta poquet; el vent, amic de les altures, s'acosta a rebre'ns i a refrescar-nos i ens el sentim baixar clatell avall; ens empeny i...ja som dalt.

Mireu, admireu bé. No valia la pena de pujar? Sadolleu-vos de bellesa, ompliu els vostres ulls d'aquestes neus que comencen a fondre's, respireu a ple pulmó la flaire de centes d'herbetes humils que les nos tres ninetes no arriben a albirar, eixamplou el pit davant aquests pins,

avets, admirables i valents estadants de les altures, mireu més amunt encara, ja només són arbrissons als quals les neus, els vents i el fred no deixen créixer i per sobre de tot, aquest cel blau tan nostre, tan pur, tan brillant, amb algun núvollet que ha vingut a donar el contrast de la seva blancor perquè vegem més blau encara el cel que ens volta.

Tot el cansament se n'ha anat, ja no pensem que la motxilla pesava, la suor molestava, ni en les pedres que ens feien ensopegar, estem aquí dalt tranquils, saturats de bons pensaments, ens sentim més a prop de la Divinitat, el nostre esperit reposa sadollat de bellesa i el nostre cor s'eleva per cantar un himne de lloança i de gratitud a qui ens ha fet néixer en un país com aquest.

Perdoneu, amics, el temps que us he fet perdre; aquestes coses es poden sentir, però es necessita una altra mà que la meua per a fer-les sentir als altres. Només tinc una excusa i és que en portava el cor molt ple i desitjava fer-vos-en participants; encara que no ho hagi aconseguit, preneu la bona voluntat i que l'amor que tots compartim per la nostra estimada terra us faci sentir tot allò que no ha sabut expressar la meua pobra inspiració.

MARIA TERESA BIAL

MÚSICA, MÚSICS I INTÈRPRETS.
=====

Buscar un patró ideal concret d'interpretació - escola instrumental o estil en general - és problemàtic i pràcticament impossible. La sensibilitat musical, com tota sensibilitat artística, - com a creació, com a reproducció o simplement com a fruïció - és, sense cap classe de dubte, essencialment personal. La subjectivitat del gust, afegirem encara de la apreciació estètica, és un fet perenne. No és estrany que una persona escolti amb gust dues interpretacions ben diferents, i inclús oposades. No per això deixem d'admetre un nivell inferior, una zona evidentment pobra i dolenta, els seguidors de la qual es cataloguen al marge de tot món artístic una mica amb cara i ulls.

Una de les darreres setmanes de la vida musical barcelonesa s'ha desenvolupat sota el signe de la diversitat, amb el denominador comú del piano: Vlado Perlemuter, el tercer Concurs Internacional de Piano "Maria Canals" i Wilhelm Kempff. Seria pueril voler relaxar totes les formes d'interpretació potables a una sola forma d'expressió, i aquesta setmana n'ha estat un bell exemple.

Com hem dit, a Vlado Perlemuter, catedràtic de virtuosisme del Conservatori de París, fou confiat el concert inaugural del "Tercer Concurs Internacional de Piano Maria Canals", amb un programa Schumann, Chopin, Fauré i Ravel. Tècnica brillant, sonoritat excel·lent i naturalitat extraordinària. Els punts culminants del programa foren les variacions de Fauré, de les quals féu una creació, i el "Gaspard dans la nuit", de Ravel. La sonata de Chopin, no exempta d'entusiasme, fou interpretada amb sensibilitat llatina. El programa fugia dels motlles estereotipats de consuetud, (Bach, Beethoven, Chopin, Liszt, Falla, etc...).

El concurs, pròpiament dit, es desenrotllà durant tota la setmana següent, i posà un punt d'interès a la nostra vida musical, generalment pobra, aburrida i estèril, (naturalment hi ha excepcions.)

Es diu que el jurat fou massa sever: De trenta concursants només onze passaren al primer concurs públic, després de la prova preliminar. Finalment el Gran Premi no s'adjudicà. En el concert de clausura actuaren els dos primers premis i un dels segons: Thérèse Castaing, de França, Al berto Colombo, d'Itàlia i Daisy de Luca, del Brasil.

Daisy de Luca, deixeble de Magda Tagliaferro, coneguda pianista i compositora que col·laborà amb el grup dels sis francesos, és una pianista amb aplom, seguretat, força i tècnica. Interpretà Chopin millor que Bach, i Falla i Albéniz millor que Chopin; no és una intèrpret de grans sutilesses d'expressió, però sí, per a obres que requereixen un cert "tour de force" tècnic o de volum.

Thérèse Castaing és més artista i més sensible, sense que li faltin, al contrari, qualitats tècniques. Executà un Chopin vehement, però una mica nerviós, seguit d'obres de Debussy, tres divertiments, de Montsalvatge, exel·lent interpretació, Granados i Liszt.

Alberto Colombo tocà amb una delicadesa extrema; admirem particularment el Chopin equilibradíssim, amb força i energia, però mai percutit, la meravella de dicció en "La maja y el ruiseñor" de Granados, la precisió del Prokofieff, i la versió literalment excepcional del fragment de Petrouchka, que interpretà fora de programa.

Direm d'una manera general que la tècnica del concurs fou molt alta, tant per la qualitat del jurat com dels concursants.

- - - - -

El sis d'abril a la nit, el famós Wilhelm Kempff actuà per a l'"Associació de Cultura Musical". Després d'una tarda de concerts de Beethoven, sens dubte, hauríem preferit un recital Bach, com el que el mateix pianista havia donat recentment a París. Amb tot, el Beethoven de Kempff és desconegut, ple de personalitat, i de vida i caràcter germànic alhora.

Kempff no és un pianista de la "vella escola", però les seves interpretacions són serioses i contundents i el seu domini de l'instrument és gran. Posseeix una manera pròpia de tocar, sòlida i mesurada.

Voldríem senyalar com a cim de l'audició, l'Adagio de la sonata op. 106, excepcional de sonoritat, dicció i contenció. Amb tot això s'acredità Kempff com un dels cinc millors pianistes de l'època actual.

Ll. M. L.

- - - - -

SECCIÓ FILOLÒGICA

=====

Primavera i Ortografia

- Sap on vaig anar el diumenge passat ?
- Què sé jo, Griselda.
- Com que feia bon sol, vaig fer una visita al mar, a la meva platja predilecta, en aquest temps neta i tranquil·la. M'atreuen tant la carícia de l'aigua i el bressoleix de les ones, que ja em friso esperant l'estiu. Però, ara, només vaig admirar el paisatge primaveral, que era encisador.
- També, en un lluminós mes d'abril, el contemplà el nostre gran poeta Joan Maragall, i ens deixà l'emoció de les seves impressions, sota el títol "Vistes al mar". Ací en tens un fragment:

"El cel ben serè
torna el mar més blau,
d'un blau que enamora
al migdia clar:
entre els pins me'l miro..."

"Dues coses hi ha
que mirar-les juntes
em fa el cor més gran:
la verdor dels pins,
la blavor del mar."

I altres poetes i artistes nostrats s'han inspirat en aquest Mediterrani, el "Mare Nostrum", un temps recorregut extensament per les naus catalanes de tota mena. Ah ! I no oblidem pas les exquisides narracions marineres del gran Joaquim Ruyra, la lectura de les quals et recomano.

- Doncs, pertocant a mi, senyor professor, no endevinarà pas com he passat tres diumenges seguits.
- Vós, Miquel, potser dormint o bé al futbol.
- Ni una cosa ni l'altra. Jo sóc home de muntanya i, amb els meus estris, m'he dedicat a pescar, al riu. És el meu deport. Oi que no se'n riu, de la meva afició ?
- I per què me n'he de riure ? A més, depèn del que vàgiu pescar.
- Ja li ho diré. El primer diumenge, amb vuit hores d'aguantar el tipus, no vaig veure ni una picada; el segon, la cosa anà millor i vaig treure catorze peixos, entre carpes, bagres i barbs, i el tercer diumenge, només una carpa no molt gran.
- Vaja, una carpeta. Us felicito per les catorze. I, després d'aquest preàmbul primaveral, passem a la lliçó d'avui, a veure si pescareu el tema que explicaré i que serà de caire elemental.
- Bo ! Ja ens hem tornat pàrvuls ?
- Els catalans, quan volem estudiar seriosament la nostra llengua, hem de començar sempre per les beceroles, encara que ja siguem grans. I hem d'esmerçar-hi molta constància, si volem treure'n profit.

- Doncs, quan vostè vulgui.

- M'han demanat que expliqui les regles d'accentuació, però de primer cal conèixer bé com es separen les síl·labes, sobretot per a quan calgui trencar les paraules als finals de ratlla.

No ofereix cap dificultat la divisió de les síl·labes, en mots com: amplitud (am-pli-tud), sortejar (sor-te-jar), tabalot (ta-ba-lot), pastanaga (pas-ta-na-ga), etcètera.

- Escolti: aquestes dues paraules darreres...

- No tenen cap malícia; només són exemples. Segueixo.

Tampoc no és difícil separar, d'acord amb la pronunciació, síl·labes amb grups de consonants, com: immens (im-mens), innocent (in-no-cent), addicte (ad-dic-te), suggerir (sug-ge-rir), platja (plat-ja), despatxar (des-pat-xar), caixa (cai-xa), deixar (dei-xar).

A vegades, una sola vocal ja forma una síl·laba: a-le-gri-a, a-e-ro-plà, or-fe-o-nis-ta, ve-í, sar-ra-í, he-ro-í-na, Llu-í-set.

Principals normes que cal tenir en compte, en la divisió de síl·labes:

a) Els grups ss, rr i l.l, es reparteixen així: passadòr (pas-sa-dor), massís (mas-sís); guerra (guer-ra), pròrroga (pròr-ro-ga), Terrassa (Ter-ras-sa); al·ludir (al-lu-dir), Col·legi (Col-le-gi.)
Cal no confondre la doble l (l.l), amb la ella (ll), que és indivisible: pallar (pa-ller).

b) La i i la u situades entre vocals, formen síl·laba amb la vocal següent. Així: joia (jo-ia), deien (de-ien), veiem (ve-iem), cauen (ca-uen), esglaiar (es-gla-iar).

c) La i (o hi) inicial de paraula, seguida de vocal, s'ajunta amb la vocal següent. Així: iode (io-de), hiena (hie-na).

- Renoi, que paraules que hi ha per a estudiar !

- No, home, no. Si anoteu en un quadern els exemples exposats i els llegiu tres vegades, els retindreu a la memòria per sempre més.

I per tal de no fatigar-vos, continuarem el mateix tema un altre dia, si a Déu plau.

P.

N O T I C I A R I .
=====

Un nou cantaire, Joan Barcons, ha ingressat en la nostra Secció Choral; forma part de la corda de tenors II. En donar-li la més cordial i afectuosa benvinguda, li desitgem que sàpiga trobar en el nostre Orfeó tot el goig i tota la bellesa que ens dona.

Amb autèntica satisfacció ha estat acollida per nosaltres la justa i merescuda concessió de la Medalla d'Or al Mèrit artístic a l'eximí Mestre Joan Manén, Soci Honorari de la nostra Entitat. L'il·lustre artista, que amb el seu art ha portat el nom de la nostra terra arreu del món i que tan vinculat s'ha sentit sempre amb la nostra Institució, rebrà, si Déu vol, públic homenatge de la nostra admiració en un concert que l'Orquestra Municipal li dedicarà, la pròxima temporada de primavera, en el qual seran comprendiades les principals facetes del nostre gran músic i violinista, compositor i director. JOVENÍVOLA interpreta el sentir de tots els cantaires i felicita el Mestre Joan Manén pel present guardó que la nostra Ciutat li ha concedit; li desitgem que per molts anys pugui honorar tan dignament el nostre art patri.

- - - - -

Amb motiu d'actuar per primera vegada l'emissora de "Ràdio Saragossa" a la cadena de la "Societat Espanyola de Radiodifusió", organitzà, el dia 21 de març, un programa dedicat a la nostra ciutat de Barcelona.

El fet, que ja de per si enclou una franca simpatia, adquireix un especial relleu per a nosaltres quan el locutor, en anunciar la pianista que anava a actuar digué, poc més o menys, les següents paraules: "... i ara escoltareu la notable pianista Pilar Bayona, a bastament coneguda a Barcelona per haver-hi celebrat diversos concerts, actuant com a solista en un dels darrers concerts donats per l'Orquestra Municipal, al Palau de la Música Catalana. I ja que parlem del Palau de la Música Catalana, estatge social de l'Orfeó Català, ens plau saludar aquesta prestigiosa Institució Choral i volem recordar-li que fa ja llargs anys que la nostra ciutat no ha tingut oportunitat d'oïr-la i com seria gran el nostre goig de veure-la actuar entre nosaltres."

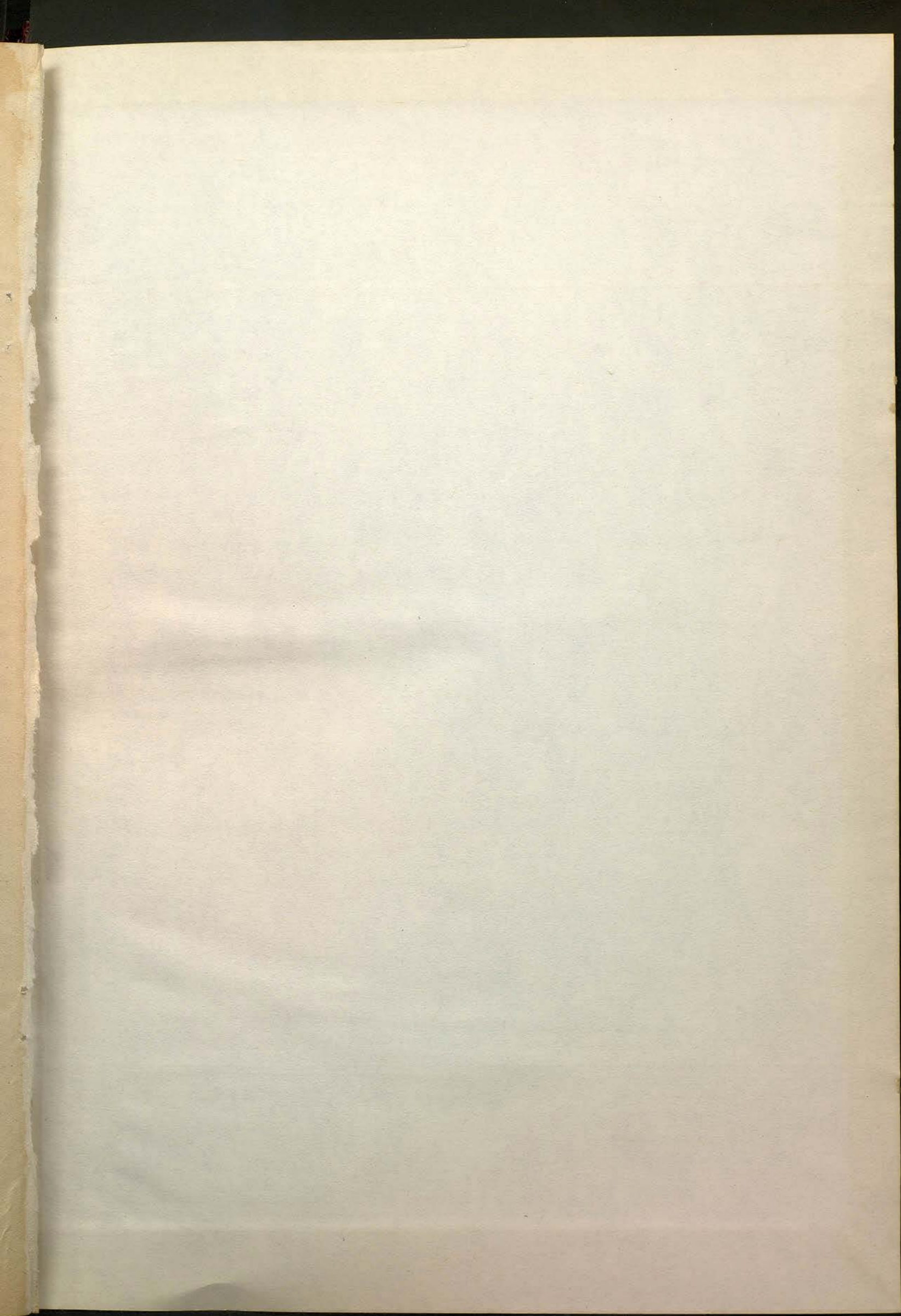
Agraïm de debò a l'emissora saragossana la seva gentilesa, i fem vots perquè un dia puguem tenir, ells i nosaltres, aquest goig.

- - - - -

El Mestre Alberto Mozzati, membre del jurat qualificador del III Concurs Internacional de Piano, convocat per l'Acadèmia "Ars Nova" -- del qual formà part també el nostre Mestre Lluís Me Millet --, el guanyador del primer premi, Alberto Colombo, la guardonada amb el Diploma d'Honor, Elda Beretta, i el tercer premi, Laura Palmieri, foren obsequiats amb una audició d'obres cantades pel nostre Orfeó i gravades en cinta magnetofònica, que assaboriren amb veritable delectança. Les paraules de fervent admiració vers la nostra Entitat ens foren molt plaents, ja que bé ens demostraren, en el transcurs de la seva estada entre nosaltres, l'elevada qualitat artística que posseeixen.

- - - - -

Continua obert el període d'admissió d'articles per al segon Concurs de JOVENÍVOLA, convocat per aquest any. Recordeu que el termini d'admissió finirà el dia 18 de maig. Amics cantaires, no deixeu de col·laborar-hi !

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

By SAMUEL JOHNSON

Author of the

Dictionary of the English Language, &c. &c.
LONDON: Printed by J. JOHNSON, in Pall-mall, 1785.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

By SAMUEL JOHNSON
Author of the Dictionary of the English Language, &c. &c.
LONDON: Printed by J. JOHNSON, in Pall-mall, 1785.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

By SAMUEL JOHNSON

Author of the Dictionary of the English Language, &c. &c.
LONDON: Printed by J. JOHNSON, in Pall-mall, 1785.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

By SAMUEL JOHNSON

Author of the Dictionary of the English Language, &c. &c.
LONDON: Printed by J. JOHNSON, in Pall-mall, 1785.

